

HỘI KẾ TOÁN TP. HỒ CHÍ MINH

SINH HOẠT ĐỊNH KỲ
KỸ NĂNG SOÁT XÉT KIỂM TRA,
PHÁT HIỆN SAI SÓT TRONG SỐ LIỆU
KẾ TOÁN

Trình bày: Th.S Lê Thị Minh Châu
Ngày 28 tháng 02 năm 2019

1

MỤC TIÊU

- Chia sẻ kinh nghiệm và thảo luận chuyên môn về:
 - Hệ thống luồng đi của số liệu kế toán, cấu trúc của một bộ số liệu và các mối quan hệ tương quan trong số liệu kế toán;
 - Phương pháp đọc, hiểu, kiểm tra, nhận biết vấn đề và phát hiện sai sót thông qua số liệu kế toán;
 - Gợi ý để các Hội viên áp dụng trong mùa quyết toán 2018

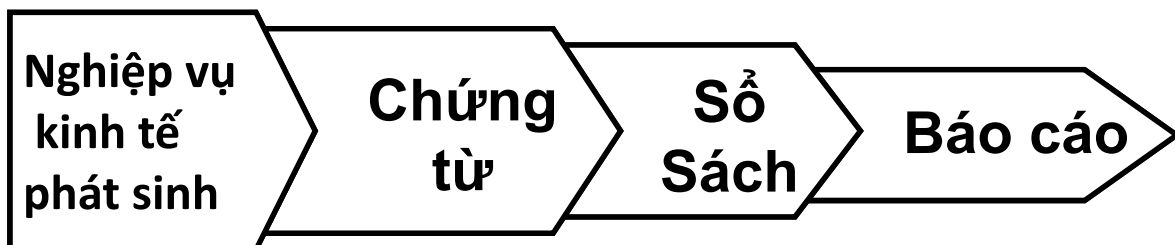
2

NỘI DUNG

- Nhắc lại: quy trình kế toán và luồng đi của số liệu;
- Cấu trúc của một bộ số liệu kế toán đầy đủ; các mối quan hệ tương quan trong số liệu kế toán;
- Kỹ năng đọc, hiểu, kiểm tra, nhận biết vấn đề và phát hiện sai sót thông qua số liệu kế toán;
- Thực hành với số liệu mẫu

3

Quy trình kế toán

Quá trình tập hợp và xử lý thông tin

Quá trình tập hợp và lưu trữ dữ liệu

Quá trình kiểm soát nghiệp vụ

4

Sổ kế toán và quy trình ghi sổ

Dữ liệu		Định khoản		Phân loại theo TK		Đối chiếu, kiểm tra		Lập BCTC
		NHẬT KÝ CHUNG	=>	SỔ CÁI CÁC TK	=>	BẢNG CÂN ĐỐI TÀI KHOẢN	=>	BÁO CÁO TÀI CHÍNH
CHỨNG TỪ	=>							
			=>	SỔ CHI TIẾT CÁC TK	=>	BẢNG TỔNG HỢP CHI TIẾT	=>	

Trách nhiệm của KT:

- Kiểm tra, phân loại, xử lý, bảo quản, lưu trữ chứng từ
- Kiểm tra, giám sát trước, trong và sau khi thực hiện giao dịch
- Tổ chức ghi sổ chính xác, đầy đủ, kịp thời
- Lập BCTC phù hợp với chuẩn mực và chế độ KT
- Chứng minh cơ sở của các số liệu kế toán

5

Chứng từ kế toán – Sổ và Báo cáo

Dữ liệu		Định khoản		Phân loại theo TK		Đối chiếu, kiểm tra		Lập BCTC
		NHẬT KÝ CHUNG	=>	SỔ CÁI TK 133	↔	Bảng kê, tờ khai VAT	=>	BÁO CÁO TÀI CHÍNH
			=>	SỔ CÁI TK TSCĐ, CP trả trước	↔	BẢNG TÍNH KH TSCĐ, Bảng PB CPTT		
HÓA ĐƠN ĐẦU VÀO	=>		=>	SỔ CÁI, SCT CÁC TK HTK	↔	Bảng TH N-X-T hàng tồn kho		
			=>	SỔ CÁI, SCT CÁC TK Chi phí	↔	BẢNG CÂN ĐỐI TÀI KHOẢN		
			=>	SỔ CÁI, SCT CÁC TK TM, TGNH, Ptrà người bán	↔	BẢNG TỔNG HỢP CHI TIẾT		

6

Chứng từ kế toán – Sổ và Báo cáo

Dữ liệu		Định khoản		Phân loại theo TK		Đối chiếu, kiểm tra		Lập BCTC
		NHẬT KÝ CHUNG	=>	SỔ CÁI TK 33311	⇔	Bảng kê, tờ khai VAT	=>	BÁO CÁO TÀI CHÍNH
			=>	SỔ CÁI, SCT TK Doanh thu, TN khác	⇔	BẢNG CÂN ĐỐI TÀI KHOẢN		
HÓA ĐƠN ĐẦU RA	=>		=>	SỔ CÁI, SCT TK Pthu của KH, Tiền	⇔	BẢNG TỔNG HỢP CHI TIẾT		
			=>	SỔ CÁI, SCT CÁC TK GVHB	⇔	BẢNG CÂN ĐỐI TÀI KHOẢN		
			=>	SỔ CÁI, SCT CÁC TK TP, HH, CPSXKD dở dang	⇔	Bảng TH N-X-T hàng tồn kho		

7

Chứng từ kế toán – Sổ và Báo cáo

Dữ liệu		Định khoản		Phân loại theo TK		Đối chiếu, kiểm tra		Lập BCTC
		NHẬT KÝ CHUNG	=>	SỔ CÁI TK TGNH, TM	⇔	Sao kê, Sổ phụ, Sổ quỹ, Bản kiểm quỹ	=>	BÁO CÁO TÀI CHÍNH
			=>	SỔ CÁI, SCT TK Pthu KH, Ptrá NCC	⇔	BẢNG TỔNG HỢP CHI TIẾT		
CHỨNG TỪ NGÂN HÀNG, TIỀN MẶT	=>		=>	SỔ CÁI, SCT TK TSCĐ, CP trả trước	⇔	BẢNG TÍNH KH TSCĐ, Bảng PB CPTT		
			=>	SỔ CÁI, SCT CÁC TK DT, CP tài chính	⇔	BẢNG CÂN ĐỐI TÀI KHOẢN		
			=>	SỔ CÁI, SCT CÁC TK HTK	⇔	Bảng TH N-X-T hàng tồn kho		

8

Chứng từ kế toán – Sổ và Báo cáo

Dữ liệu		Định khoản		Phân loại theo TK		Đối chiếu, kiểm tra		Lập BCTC
CHỨNG TỪ TIỀN LƯƠNG, BHXH		NHẬT KÝ CHUNG	=>	SỔ CÁI TK 334, 338, 3335	⇔	BẢNG TỔNG HỢP CHI TIẾT	=>	BÁO CÁO TÀI CHÍNH
	=>		SỔ CÁI TK TGNH, TM	⇔	Sao kê, Sổ phụ, Sổ quỹ, Bản kiểm quỹ			
			SỔ CÁI, SCT các TK Chi phí SXKD	⇔	BẢNG CÂN ĐỐI TÀI KHOẢN			

9

Chứng từ kế toán – Sổ và Báo cáo

Dữ liệu		Định khoản		Phân loại theo TK		Đối chiếu, kiểm tra		Lập BCTC
CHỨNG TỪ SẢN XUẤT		NHẬT KÝ CHUNG	=>	SỔ CÁI CÁC TK CPSX: 621, 622, 627	⇔	Bảng kê CP, BẢNG TỔNG HỢP CHI TIẾT	=>	BÁO CÁO TÀI CHÍNH
	=>		SỔ CÁI, SCT các TK ĐỐI ƯNG	⇔	BẢNG CÂN ĐỐI TÀI KHOẢN			
			SỔ CÁI, SCT TK Chi phí SXKD dở dang	⇔	Bảng tính Zsp; Bảng Tổng hợp chi tiết			
			SỔ CÁI, SCT TK Thành phẩm, TK Giá vốn hàng bán	⇔	Bảng tính Zsp Bảng TH N-X-T thành phẩm			

10

Cấu trúc của một bộ số liệu kế toán

- Các bảng kê, tờ khai thuế
 - Nhật ký chung
 - Sổ Cái các tài khoản
 - Sổ chi tiết các tài khoản
 - Bảng cân đối tài khoản
 - Bảng tổng hợp chi tiết các tài khoản
 - Bảng tính khấu hao TSCĐ; Bảng phân bổ CP trả trước
 - Bảng tổng hợp Nhập – Xuất – Tồn hàng tồn kho
 - ...
- => Tham khảo: Bộ số liệu kế toán

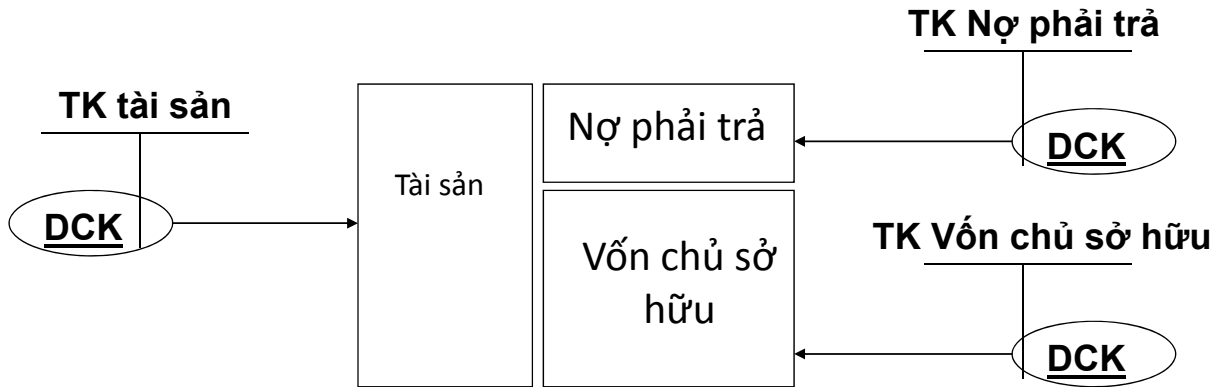
11

Tìm hiểu tương quan

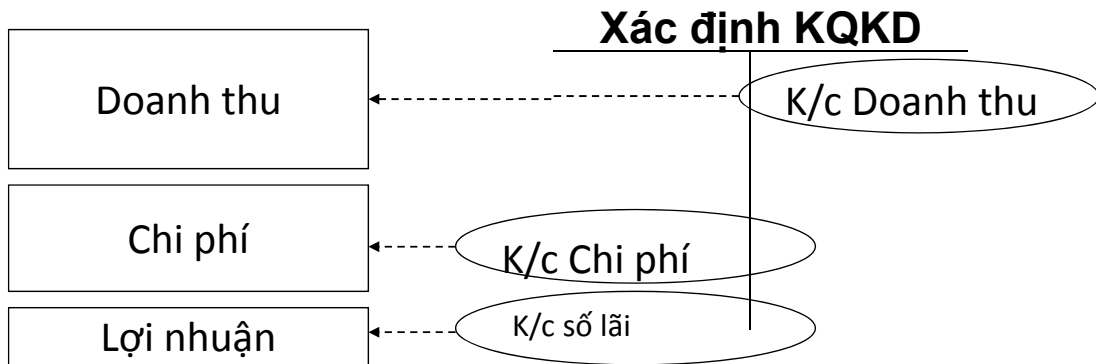
- Mối quan hệ giữa tài khoản với BCTC
- Tổng hợp – chi tiết
- Số liệu sổ KT, BCTC với số liệu kê khai thuế
- Tương quan số liệu giữa các tài khoản
- Mối quan hệ nguyên nhân – kết quả
- Thông thường và bất thường

12

Tài khoản - Bảng cân đối kế toán

Tài khoản - Báo cáo kết quả hoạt động KD

KỸ NĂNG KIỂM TRA, NHẬN BIẾT VẤN ĐỀ VÀ PHÁT HIỆN SAI SÓT

- Nhận biết, thấu hiểu về doanh nghiệp:
 - Ngành nghề KD, tổ chức SXKD => tiền đề
 - Công tác kế toán của DN
- Tiếp cận bộ số liệu kế toán
- Kỹ năng kiểm tra, nhận biết vấn đề và phát hiện sai sót

15

Tìm hiểu hoạt động SXKD của DN

- Ngành nghề KD, quy mô KD và thị trường
 - Đầu vào: vật tư, HH, DV và nhà cung cấp
 - Đầu ra: SP, HH, DV đầu ra và thị trường tiêu thụ
- => Nhận biết:
- + Yêu cầu đặc thù đối với kế toán
 - + Rủi ro về nghiệp vụ
- Quy trình SX (nếu có) và định mức tiêu hao (có/ko?)
 - Nhận thức của chủ DN về quản lý, kế toán, thuế...
- => Rủi ro về trách nhiệm

16

Tìm hiểu công tác kế toán của DN

- Nhân sự kế toán: năng lực nghiệp vụ, tính ổn định
 - Công cụ
 - Chính sách và phương pháp
- => Nhận diện những rủi ro nghiệp vụ và khả năng sai sót trong số liệu kế toán

17

Tiếp cận bộ số liệu kế toán

- Các bảng kê, tờ khai thuế (kiểm tra, đối chiếu với HĐ gốc)
- Nhật ký chung
- Sổ Cái các tài khoản
- Sổ chi tiết các tài khoản
- Bảng cân đối tài khoản
- Bảng tổng hợp chi tiết các tài khoản
- Bảng tính khấu hao TSCĐ; Bảng phân bổ CP trả trước
- Bảng tổng hợp Nhập – Xuất – Tồn hàng tồn kho
- ...

18

Kỹ năng kiểm tra, nhận biết vấn đề và phát hiện sai sót

- Đọc Bảng cân đối tài khoản
- Đọc Bảng THCT tài khoản 131 – Phải thu của KH
- Đọc Bảng THCT tài khoản 331 – Phải trả người bán
- Đọc Bảng THCT tài khoản 154 – CP SXKD dở dang
- Đọc Bảng tổng hợp NXT hàng tồn kho
- Đọc Bảng tính và phân bổ khấu hao TSCĐ
- Đọc Bảng tính và phân bổ CP trả trước
- ...

19

Đọc Bảng cân đối tài khoản

- Đánh giá khái quát
 - Liên hệ với thực tế kinh doanh:
 - Những việc kế toán chưa làm được
 - Những số liệu bất thường
 - Những ghi chú cần thiết
- => Nhận biết trọng tâm cần tăng cường kiểm tra, xử lý

20

Ví dụ: Đọc Bảng cân đối tài khoản

- Đọc Bảng cân đối tài khoản Cty Thương mại XYZ:
 - Ghi chú vào cột bên phải những vấn đề nhận biết;
 - Chỉ ra những yêu cầu về số liệu đối chiếu, hồ sơ...
 - Chọn một số tài khoản cần xem thông tin chi tiết; Giải thích lí do lựa chọn;
 - Tính một vài tỷ số tài chính nhạy cảm để chỉ ra những dấu hiệu tương quan bất thường;
 - Đặt ra các câu hỏi với nhà quản lý về các vấn đề nhận biết.

21

Ví dụ: Đọc Bảng cân đối tài khoản – Cty SX

- Chỉ ra một số tương quan bất thường;
- Cách làm rõ về những bất thường đó.

22

Đôi chiếu số liệu, giải thích

- Đối chiếu với số liệu kê khai thuế GTGT:
 - Các trường hợp tạo ra khác biệt
 - Giải thích
- Đối chiếu số liệu giữa Bảng CĐTK với các BTH Chi tiết:
 - Bảng THCT TK 131
 - Bảng THCT TK 331
 - Bảng TH NXT
 - Bảng THCT TK 154
 - Bảng tính KH TSCĐ
 - Bảng phân bổ CP trả trước
 - Bảng kê nợ vay và lãi vay
 - Bảng kê tờ khai xuất (nhập khẩu)
 - ...

23

Đọc Bảng THCT TK 131 => các vấn đề

- Đối chiếu số liệu tổng cộng của Bảng THCT TK131 với dòng TK 131 trong Bảng CĐTK
- Xem số liệu chi tiết, nhận biết vấn đề:
 - Số dư bất thường
 - Công nợ tồn đọng
 - Khách hàng trả trước
 - ...
- Tìm nguyên nhân:
 - Danh mục và bảng mã
 - Khai báo chi tiết khi nhập liệu: So sánh với bảng kê bán ra
 - Đối chiếu với số liệu của bộ phận công nợ, kinh doanh
 - Đối chiếu với khách hàng
- Tham mưu cho NQL về vấn đề công nợ:
 - Chính sách
 - Người chịu trách nhiệm
 - Hướng xử lý...

24

Ví dụ đọc Bảng THCT TK 131

25

Đọc Bảng THCT TK 331 => các vấn đề

- Đối chiếu số liệu tổng cộng của Bảng THCT TK 331 với dòng TK 331 trong Bảng CĐTK
- Xem số liệu chi tiết, nhận biết vấn đề:
 - Số dư bất thường
 - Công nợ tồn đọng: nợ người bán đã lâu không thanh toán
 - Các khoản trả trước cho người bán
- Tìm nguyên nhân:
 - Danh mục và bảng mã
 - Khai báo chi tiết khi nhập liệu: So sánh với Bkê mua vào, đối chiếu Ctừ NH
 - Đối chiếu với số liệu của bộ phận công nợ, mua hàng
 - Đối chiếu với nhà cung cấp
- Tham mưu cho NQL về vấn đề công nợ:
 - Chính sách
 - Người chịu trách nhiệm
 - Hướng xử lý...

26

Ví dụ đọc Bảng THCT TK 331

27

Đọc Bảng TH NXT => các vấn đề

- Đối chiếu số liệu tổng cộng Bảng THCT từng TK HTK với dòng của TK đó trong Bảng CĐTK.
- Xem số liệu chi tiết, nhận biết vấn đề:
 - Kiểm kê, đối chiếu số liệu Kế toán và kho
 - Số dư âm dương bất thường
 - HTK tồn đọng
 - Giá bất thường
- Tìm nguyên nhân:
 - Danh mục và bảng mã; đơn vị tính; quy cách
 - Khai báo chi tiết khi nhập liệu
 - Đối chiếu với số liệu của bộ phận kho/phân xưởng
- Tham mưu cho NQL về vấn đề HTK:
 - Chính sách
 - Người chịu trách nhiệm
 - Hướng xử lý...

28

Ví dụ: Bảng TH NXT HH – Cty TM XYZ

- Chỉ ra những số liệu bất thường cần xử lý
- Hướng xử lý

29

Đọc Bảng THCT TK 154 => các vấn đề

- Đối chiếu số tổng cộng Bảng THCT TK154 với dòng TK154 trong Bảng CĐTK.
- Xem số liệu chi tiết, liên hệ với thực tế SX của DN, nhận biết vấn đề:
 - Danh mục và bảng mã TK 154 (có phù hợp với đối tượng HTCP và yêu cầu tính Zsp của DN?
 - Mối quan hệ với các TK 621, 622, 627; các TK 155, 632
 - Đối với dịch vụ: so sánh giá thành với giá bán => xem xét tính hợp lý của việc phân bổ CP
 - Các công trình, công việc dở dang tồn đọng
 - ...
- Tìm nguyên nhân:
 - Công tác tổ chức công tác kế toán CPSX – Tính Zsp: Danh mục, bảng mã, định mức, PP phân bổ...
 - Khai báo chi tiết khi nhập liệu
 - Thủ tục kiểm kê, đánh giá SPDD
- Tham mưu cho NQL về công tác KT CPSX - Zsp:
 - Đối tượng
 - Chính sách
 - Phương pháp và quy trình

30

Ví dụ Bảng THCT TK 154 – Cty công trình

31

Đọc Bảng Tính khấu hao TSCĐ => các vấn đề

- Đối chiếu số tổng cộng nguyên giá, giá trị hao mòn của Bảng tính KH TSCĐ với dòng TK 211, 214 trong Bảng CĐTK.
- Xem số liệu chi tiết, liên hệ với thực tế SX của DN, nhận biết vấn đề:
 - Công tác XD/CB, mua sắm TSCĐ
 - Thiết kế Bảng tính KH TSCĐ: Danh mục và bảng mã; khai báo cơ sở pháp lý, PP và thời gian KH...
 - Kiểm tra các phép tính khấu hao hàng kỳ; Đối chiếu với số liệu hạch toán
 - Tình trạng TSCĐ trên góc nhìn kế toán
- Tham mưu cho NQL về công tác KT TSCĐ:
 - Trang bị mới
 - Thanh lý TSCĐ
 - Thay đổi PP/thời gian khấu hao
 - ...

32

Độc Bảng phân bổ CP trả trước => các vấn đề

- Tương tự TCSD

33

Các nội dung khác

- Nợ vay và lãi vay
- Chênh lệch tỷ giá và doanh thu/chi phí tài chính
- ...

34

LƯU Ý

- Đọc, kiểm tra => phát hiện sai sót => xử lý
- Sau đó:
 - Thực hiện lại sơ bộ các bước kiểm tra, đánh giá số liệu
 - Trước khi sử dụng số liệu để lập các BCTC
 - Lưu giữ các file, các hồ sơ tạo lập trong quá trình kiểm tra, soát xét.

35

Thảo luận

36